

Pekka Montell

Eduskunta

Verojaosto

Lausuntopyyntöne

Hallituksen esitys eduskunnalle kaivosmineraaliveroa koskevaksi lainsäädännöksi**Yleistä**

Hallitus on laatinut esityksen uudesta kaivosmineraaliverosta säätämiseksi. Ministeriön valmistelutyö pohjautuu erillisen työryhmän kaivosveron toteuttamisen vaihtoehtoista laatimaan arviomuistioon, jonka osalta järjestettiin kesällä 2022 lausuntokierros. Hallituksen tehtävänannon mukaan uuden veron tulisi taata kohtuullinen korvaus uusiutumattomien luonnonvarojen hyväksikäytöstä, veron tavoiteltu tuotto tulisi olla 25 miljoonaa euroa ja se ohjautuisi kaivosten sijaintikunnille 60 %:sti ja valtiolle 40 %:sti.

Veromallista

Esityksen mukaan kaivosmineraalivero olisi rojaltiluonteinen siten, että metallimalmien osalta sovellettaisiin 0,6 prosentin verokantaa erikseen vahvistettavista, markkinahintoihin perustuvista verotusarvoista ja muiden mineraalien osalta veroa kertyisi 0,2 euroa louhitulta tonnilta. Mainittakoon, että vuonna 2021 julkaistun TEAS-raportin simuloinnissa metallimalmikaivosten louhittujen metallien arvosta 46 miljoonan euron verotuotto saavutettiin 5 %:n verotasolla. Simulointien pohjalla olevaan tilanteeseen nähden metallien maailmanmarkkinahinnat ovat nousseet merkittävästi, jolloin verotuottotavoite on mahdollista saavuttaa mallinnusta matalammalla arvorajaltin tasolla. Kaivosvero on tarkoitus ottaa käyttöön 1.1.2024. Kaivosveron osalta ei suoritettaisi ennakonkantoa ja ensimmäiset kaivosverot kertyisivät vasta vuonna 2025.

Koska käyttöön otettavan veromallin tuli varmistaa yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus uusiutumattomien luonnonvarojen louhinnasta, on perusteltua, että veromalli perustuu louhintamääriin. Kuntien osalta kaivostoiminnan kustannukset sijaintikunnan alueella muodostuvat kaivoskiinteistöihin ja niiden logistisiin yhteyksiin liittyvistä infrastruktuuripanostuksista ja toisaalta

investoinneista kaivoshenkilöstön ja näiden perheiden tarvitsemiin julkisiin palveluihin esim. varhaiskasvatus- ja koulurakennuksiin, henkilökuntaan yms. Nämä kustannuserät eivät luonteensa mukaisesti jouta vastaavalla tavalla kuin kaivosliiketoiminta esimerkiksi kaivannaisten ja lopputuotteiden maailmanmarkkinahintojen mukaan vaan määrittävät kunnan kustannusrakennetta riippumatta kaivosliiketoiminnan mielekkyydestä ja kannattavuudesta. Toisaalta kaivostoiminta on luonteeltaan aina määrääikaista, malminvarojen loppuessa jossain vaiheessa ja kaivoksen toiminta-aika on usein joitakin vuosikymmeniä.

Vaikka edellä mainitut kustannukset syntyvät pitkälti huomattavasti ennen varsinaisen louhimistyön aloittamista, kohdistuisi rojaltityyppinen vero muihin käsiteltyihin veromalleihin verrattuna suhteellisen oikea-aikaisesti kaivostoiminnan aiheuttamiin taloudellisiin rasitteisiin nähden. Toisaalta rojaltityyppinen vero vastaa parhaiten tavoitteeseen kohdistaa verotus nimenomaan luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Veronsaajasta

Kaivosten edellyttämä infrastruktuuri ja palvelurakenne edellyttävät lähinnä hyvin paikallisia panostuksia. Näiden panostusten mukaiset kustannukset syntyvät kaivosten sijaintikunnissa ja ovat edellä kuvatun mukaisesti luonteeltaan pitkäaikaisia. Kunnan palvelukapasiteetti ei missään nimessä muokaudu kaivosliiketoiminnan edellytysten mukaisesti, vaikka kaivos saattaakin arvioida toimintansa mielekkyyttä tuotteen maailmanmarkkinahintojen muutosten mukaan. Kuntien rooli uusien kaivosinvestointien syntymisen osalta on kriittinen, koska kaivosluvan edellytyksenä on kunnan hyväksymä oikeusvaikutteinen kaava.

Siitä, otettaisiinko kaivosveron tuottoa huomioon verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta laskettaessa, tullaan säättämään erikseen. On perusteltua, että kaivosveron asemaa tulojen tasauksessa voitaisiin lähivuosina tarkastella osana laajempaa kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämistä.

Kuntaliitto kannattaa hallituksen esitystä sellaisenaan.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pekka Montell

veroasiantuntija